

১) সংসদৰ আইন প্ৰণয়ন প্ৰক্ৰিয়াৰ লগত জড়িত ১০৭ ৰপৰা ১২২ অনুচ্ছেদলৈ ব্যাখ্যা কৰা।
(১০ মাৰ্ক)

উত্তৰ: ভাৰতীয় সংবিধানৰ ১০৭ৰ পৰা ১২২ নং অনুচ্ছেদ পৰ্যন্ত মূলতঃ সংসদত আইন প্ৰণয়নৰ প্ৰক্ৰিয়া, বিলৰ ধৰণ, সংসদৰ কাৰ্য্যপদ্ধতি, ভাষাৰ ব্যৱহাৰ, আৰু সংসদৰ স্বাধীনতা আদি বিষয় সম্পৰ্কে উল্লেখ আছে। তলত প্ৰতিটো অনুচ্ছেদৰ সংক্ষিপ্ত ব্যাখ্যা দিয়া হৈছে:

অনুচ্ছেদ ১০৭ – আইন প্ৰণয়ন সম্পৰ্কীয় বিধান

কোনো নতুন আইন গৃহীত কৰিবলৈ সংসদত বিল (Bill) উত্থাপন কৰিব লাগে। এই অনুচ্ছেদত আইন প্ৰণয়নৰ প্ৰাথমিক ধাপসমূহ উল্লেখ আছে।

অনুচ্ছেদ ১০৮ – যুগ্ম অধিবেশন (Joint Sitting)

যদি কোনো বিল লোকসভা আৰু ৰাজ্যসভাত একে ধৰণে গৃহীত নহয়, তেন্তে ৰাষ্ট্ৰপতিয়ে যুগ্ম অধিবেশন আহ্বান কৰিব পাৰে। এই যুগ্ম অধিবেশনত দুয়ো সংসদৰ সদস্যসকলে মিলি সিদ্ধান্ত লয়।

অনুচ্ছেদ ১০৯ – বিত্তীয় বিলৰ ক্ষেত্ৰত বিশেষ বিধান

আৰ্থিক (বিত্তীয়) বিল কেৱল লোকসভাত উত্থাপন কৰিব পৰা যায়। ৰাজ্যসভাই তাৰ ওপৰত মতামত দিব পাৰে, কিন্তু সিদ্ধান্ত লোৱাৰ ক্ষমতা নাই।

অনুচ্ছেদ ১১০ – বিত্তীয় বিলৰ সংজ্ঞা

এই অনুচ্ছেদত বিত্তীয় বিল কাক বোলে, তাৰ সংজ্ঞা দিয়া হৈছে। ইয়াত আয়কৰ, ভঁৰালৰ পৰা পইচা তোলা, ঋণ আদিৰ কথা থাকে।

অনুচ্ছেদ ১১১ – ৰাষ্ট্ৰপতিৰ অনুমোদন (President's Assent)

সংসদে গৃহীত বিলক ৰাষ্ট্ৰপতিয়ে অনুমোদন দিলে হে ই আইন ৰূপে কাৰ্য্যকৰ হয়। ৰাষ্ট্ৰপতিয়ে ইচ্ছা কৰিলে বিলখন ঘূৰাইও পঠিয়াব পাৰে (except Money Bill)।

অনুচ্ছেদ ১১২ – বাৰ্ষিক বিত্তীয় বিবৰণ (Annual Financial Statement)

এইটো হৈছে চৰকাৰৰ বাৰ্ষিক বাজেট, য'ত আয় আৰু ব্যয়ৰ পূৰ্ণ বিবৰণ থাকে। ই লোকসভাত ৰখা হয়।

অনুচ্ছেদ ১১৩ – বিত্তীয় বিলত ভোটদান

বাজেটত বিভিন্ন খণ্ডত যিমান পইচা খৰচ হ'ব, তাৰ অনুমোদনৰ বাবে সংসদে ভোট দিব লাগে।

অনুচ্ছেদ ১১৪ – অনুদানসমূহ অনুমোদন

সংসদৰ দ্বাৰা অনুমোদিত অনুদানবোৰক আইন ৰূপ দিবলৈ 'Appropriation Bill' আনি পাছ কৰোৱা হয়।

অনুচ্ছেদ ১১৫ – অতিৰিক্ত অনুদান (Supplementary Grants)

যদি পূৰ্বৰ অনুমোদিত পইচাত কাষ না ধৰে, তেন্তে চৰকাৰে অতিৰিক্ত অনুদান বিচাৰি পুনৰ বিল আনিব পাৰে।

অনুচ্ছেদ ১১৬ – অন্তৰ্বৰ্তী অনুদান (Vote on Account)

বাজেট সম্পূৰ্ণৰূপে পাস নহ'ওঁতেই চৰকাৰে সীমিত সময়ৰ বাবে ব্যয় কৰিবলৈ অন্তৰ্বৰ্তী অনুদান ল'ব পাৰে।

অনুচ্ছেদ ১১৭ – বিত্ত বিষয়ক আন বিল

যিসকল বিল বিত্তীয় বিলৰ দৰেই হলেও 'Money Bill' নহয়, সেইবোৰ আন ধৰণৰ বিত্ত বিষয়ক বিলৰূপে গণ্য হয়। ইয়াৰ পদ্ধতি ভিন্ন হয়।

অনুচ্ছেদ ১১৮ – সংসদৰ কাৰ্য্যপদ্ধতি

সংসদে নিজৰ কাৰ্য্যপদ্ধতি আৰু শৃঙ্খলা স্থাপন কৰিবলৈ নিজে নিয়ম বনাব পাৰে।

অনুচ্ছেদ ১১৯ – আলোচনাত ব্যৱহৃত ভাষা – অসমীয়া, বাংলা, হিন্দী

সংসদত আলোচনাৰ সময়ত অসমীয়া, বাংলা, আৰু হিন্দী ভাষা ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ অনুমতি দিয়া হৈছে।

অনুচ্ছেদ ১২০ – সংসদত ভাষাৰ ব্যৱহাৰ

সাধাৰণতে সংসদত হিন্দী আৰু ইংৰাজী ভাষা ব্যৱহাৰ হয়। কিন্তু বিশেষ অনুমতিৰে অন্য ভাষাও ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰি।

অনুচ্ছেদ ১২১ – ন্যায়ালয়ৰ আলোচনা নিষিদ্ধ

সংসদত কোনো ন্যায়াধীশৰ আচৰণ বা বিচাৰ সম্পৰ্কে আলোচনা কৰিব নোৱাৰি, যদি ই অপসাৰণৰ প্ৰস্তাৱ নহয়।

অনুচ্ছেদ ১২২ – সংসদৰ কাৰ্য্যবিধিৰ প্ৰমাণিতা

সংসদে নিজৰ কাৰ্য্যবিধি অনুসৰি কৰা কাম-কাজক আদালতে প্ৰত্যাহ্বান কৰিব নোৱাৰে, যদি নিয়ম-নীতি অনুসৰণ কৰা হয়।

সংক্ষেপত: এই অনুচ্ছেদসমূহ সংসদীয় পদ্ধতি, বিত্তীয় কাৰ্য্য, ভাষা ব্যৱহাৰ আৰু সংসদৰ সাৰ্বভৌমত্ব সংৰক্ষণৰ বাবে অত্যন্ত গুৰুত্বপূৰ্ণ।

২) বিধেয়ক বা বিলসমূহৰ বিষয়ে চমুকৈ আলোচনা কৰা । (৫ মাৰ্ক)

উত্তৰ: বিধেয়ক (Bill) বুলিলে সেইটো আইনৰ খচৰা (draft law) বুজায় যিটো ভাৰতৰ সংসদত আলোচনাৰ বাবে উত্থাপন কৰা হয়। এবাৰ সংসদৰ দুয়োটা সদনত (লোকসভা আৰু ৰাজ্যসভা) গৃহীত হ'লে আৰু ৰাষ্ট্ৰপতিৰ অনুমোদন পালে সেই বিধেয়কখন আইন হৈ উঠে।

ভাৰতীয় সংবিধান অনুসৰি বিধেয়ক কেইবা প্ৰকাৰৰ হয়। তলত প্ৰধান বিধেয়কৰ প্ৰকাৰবোৰ আলোচনা কৰা হ'ল —

◆ ১. সাধাৰণ বিধেয়ক (Ordinary Bill)

- যিকোনো সাধাৰণ বিষয় (List II & III - State আৰু Concurrent List) লৈ হয়।
- দুয়োটা সদনত অনুমোদন হ'ব লাগিব।
- একে ধৰণে গৃহীত হ'ব লাগিব (simple majority)।
- ৰাষ্ট্ৰপতিৰ অনুমোদনৰ পিছত আইন হয়।
- বিত্তীয় বিষয় নোহোৱা বিধেয়ক।

◆ ২. বিত্তীয় বিধেয়ক (Money Bill)

- মাত্ৰ লোকসভাতে উত্থাপন হ'ব পাৰে।
- বিত্ত, আয়-ব্যয়, ঋণ, আদি বিষয়ক।
- সংবিধানৰ ১১০ অনুচ্ছেদত উল্লেখ।
- স্পীকাৰৰ সিদ্ধান্তই ঠিক কৰে এইটো বিত্তীয় বিধেয়ক নে নহয়।
- ৰাজ্যসভাই মতামত দিব পাৰে, কিন্তু ক্ষমতা সীমিত।
- ৰাষ্ট্ৰপতিৰ অনুমোদনৰ পাছত আইন হয়।

◆ ৩. আৰ্থিক বিধেয়ক (Financial Bill)

- বিত্তীয় বিধেয়কৰ দৰে, কিন্তু অধিক বিস্তৃত।
 - বিত্তীয় বিধেয়কৰ উপাদান থাকে, কিন্তু সংবিধানৰ ১১০ অনুচ্ছেদৰ অধীন নহয়।
 - সাধাৰণ বিধেয়কৰ দৰে দুয়োটা সদনত পাস হ'ব লাগে।
 - প্ৰধানমন্ত্ৰী বা বিত্ত মন্ত্ৰীয়ে উত্থাপন কৰে।
-

◆ ৪. সাংবিধানিক সংশোধনী বিধেয়ক (Constitutional Amendment Bill)

- সংবিধান সলনি কৰিবলৈ ব্যৱহৃত হয়।
- সংবিধানৰ ৩৬৮ অনুচ্ছেদৰ অধীনত উত্থাপন।
- সাধাৰণতে দুয়োটা সদনত ২/৩ সংখ্যাগৰিষ্ঠতাৰ সৈতে পাস হ'ব লাগে।
- কেতিয়াবা ৰাজ্যবোৰৰ অনুমোদনো লাগে (বিশেষ ধৰণৰ সংশোধনৰ ক্ষেত্ৰত)।
- ৰাষ্ট্ৰপতি বাধ্যতামূলকভাৱে অনুমোদন দিব লাগে।

◆ ৫. প্ৰাইভেট মেম্বৰ বিধেয়ক (Private Member's Bill)

- চৰকাৰৰ বাহিৰৰ কোনো সংসদ সদস্যই উত্থাপন কৰে।
- সাধাৰণতে চৰকাৰী বিধেয়কৰ আগত অগ্ৰাধিকাৰ নাথাকে।
- সচৰাচৰ আইন নহয়, কিন্তু চৰকাৰৰ ওপৰত চাপ সৃষ্টি কৰিব পাৰে।

বিধেয়কৰ এই বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ জৰিয়তে ভাৰতৰ সংসদে ৰাষ্ট্ৰীয়, বিত্তীয় আৰু সাংবিধানিক পৰিবৰ্তন সম্পাদন কৰে। প্ৰতিটো বিধেয়কৰ গৃহীত হোৱাৰ প্ৰক্ৰিয়া আৰু ক্ষমতা ভিন্ন হয়, যি ভাৰতীয় গণতন্ত্ৰৰ গঠন আৰু কাৰ্যপদ্ধতিৰ এক গুৰুত্বপূৰ্ণ দিশ।